

Investigation of Graduate Theses on the Learning Settings in Pre-school Education

Özlem Melek ERBİL KAYA, Anadolu University, 0000-0003-0738-5807

Nilay KAPTAN, Anadolu University, 0000-0003-0634-2549

Seda SARIOĞLAN, Anadolu University, 0000-0001-8843-6367

Büşra SOMUNCU ÇOKSAĞIR, Anadolu University 0000-0003-0415-558X

Abstract

The aim of this study is to examine the national and international Master's and doctoral theses related to pre-school education environments. In this study, carried out by document analysis, convenience sampling is used in the selection of the data group. The theses which were investigated were found in "BASE (Bielefeld Academic Search Engine)", "OATD (Open Access Theses & Dissertations)", "NZResearch.org.nz", "ProQuest Dissertations and Theses", "OpenDissertations.org", "ETHOS", "DiVA", "Trove" and "Ulusal Tez Merkezi" databases. A "Thesis Examination Form" was developed by the researchers in order to examine the Master's and Ph.D. theses reached. As a result of the study, it was determined that 76 of the theses were Master's and 38 of them were Ph.D. theses. It has been seen that the majority of the theses examined were published in the field of education, and the qualitative research method was mostly preferred as the research method. It has been determined that most of the studies are conducted with children and teachers in terms of their distribution according to the sample size. In the theses examined, it was seen that interview and observation methods were mostly preferred as data collection tools. When the results of the theses were examined, it was seen that the majority of the studies identified the deficiencies in pre-school education institutions and that children preferred the natural environment and unstructured materials. Finally, it was found that pre-service/in-service training for teachers was frequently repeated in the suggestions of the theses examined.

Keywords: preschool education, learning settings, psychical environment

Inonu University
Journal of the Faculty of
Education
Vol 23, No 2, 2022
pp. 995-1014
DOI:10.17679/inuefd.1033622

Article Type
Review Article

Received
07.12.2021

Accepted
29.08.2022

Suggested Citation

Erbil Kaya, Ö.M., Kaptan, N., Sarioğlan, S., Somuncu Çoksağır, B. (2021). Investigation of graduate theses on the learning settings in pre-school education, *Inonu University Journal of the Faculty of Education*, 23(2), 995-1014. DOI: 10.17679/inuefd.1033622

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

The child's interaction with the environment begins in the womb and continues for life. It can be said that this interaction has been one of the most important elements of the lives of children as the environment has a determinative role in many areas that are critical for the child, including developmental (Gottfried, Gottfried & Bathurst, 1988; Kwan, Sylva & Reeves, 1998), behavioral (Anita-Fiskum & Jacobsen, 2012; Maitland at all, 2013) and educational (Downey, 1995) performance. Furthermore, the environment is nested in multiple components with the same center (Bronfenbronner, 1976). Due to children spending the majority of time in preschool settings, it can be reflected that preschool settings are one of the critical environmental components. In fact, the studies have shown that both indoor (Abbas, Othman & Rahman, 2012; Fuentes-Leonarte, Ballester & Tenías, 2009) and outdoor (Eaton, 2000; Nedovic & Morrissey, 2013; Mittelstaedt, Sanker & Vanderveer 1999) features of the school are effective on the developmental and educational characteristic of children.

Purpose

The aim of this study is to examine the national and international master's and doctoral theses related to pre-school education environments. For this purpose, 114 postgraduate theses published between 2011 and 2020 were examined.

When the national and international literature is examined, it has been seen that there are some research articles (Abbas, Othman, & Rahman, 2012; Çelik 2012; Geney, Özsoy, & Bay, 2019; Kaçan, Halmatov & Kartaltepe, 2017; Karakucuk, 2008; Norðdahl & Einarsdóttir, 2015; White, 2004) and theses (Balck, 2015; Burçak, 2018; Csányi, 2018; Marcon, 2018; Polat-Yalçiner, 2018) on preschool education environments. However, there are limited publications on which graduate theses conducted in national and/or international context about pre-school education environments were examined in Turkey, not even. Considering the necessity and importance of research on preschool education environments, it is thought that the study is important in terms of revealing the status of research conducted in the national and international context and determining the direction of future studies.

Method

In the research, the data were collected by the document analysis method, which is one of the qualitative research methods. The databases used to reach the graduate theses were selected by the convenient sampling method, one of the purposive sampling methods. A "Thesis Examination Form" was developed by the researchers for the study in order to examine the Master's and Ph.D. theses reached.

Findings

As a result of the study, it was determined that 76 of the theses were Master's and 38 of them were Ph.D. theses. It has been seen that the majority of the theses examined were published in the field of education, and the qualitative research method was mostly preferred as the research method. It has been determined that most of the studies are conducted with children and teachers in terms of their distribution according to the sample size. In the theses examined, it was seen that interview and observation methods were mostly preferred as data collection tools. As the results of the theses were examined, it was seen that the majority of the

studies identified the deficiencies in pre-school education institutions and that children preferred the natural environment and unstructured materials. Finally, it was found that pre-service/in-service training for teachers was frequently repeated in the suggestions of the theses examined.

Discussion & Conclusion

As a result of the document analysis study conducted by Ayyıldız and Kahraman (2019), it was stated that the majority of the study participants they examined were pre-school teachers. In the study examining the adequacy of pre-school education institutions, Kubanç (2014) found that the institutions were inadequate in terms of materials, similar to the findings of this study. Kaplan (2014) stated that pre-school education institutions are buildings that are not designed for children and that architectural planning is not planned to increase the quality of education. Preschool education institutions should be designed in terms of structure and design in accordance with the age, physical characteristics, and development of children and from the eyes of children. Orçan Kaçan, Halmatov, and Kartaltepe (2017) in their study in which they examined the outdoor of preschool education institutions in the provinces of Ankara and Muğla, revealed that only half of the institutions they examined had an outdoor playground. There are studies in which children prefer the natural environment in preschool education institutions (Carr, Douglas-Brown, Schlembach & Kochanowski, 2017; Dell, 2018; Kahn & Weiss, 2017; Kiewra & Veselack, 2016). Considering the results of the studies examined, it is seen that the children's preference for the natural environment and unstructured materials is high. For this reason, the graduate theses examined are in line with the studies. In future research, longitudinal studies can be conducted to determine whether the recommendations made as a result of the studies reached are implemented. This study has dealt with graduate theses in a specific period; graduate theses, articles, and papers at different time intervals can be examined in future studies.

Okul Öncesi Eğitim Ortamları ile İlgili Yapılan Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi

Özlem Melek ERBİL KAYA, Anadolu Üniversitesi, 0000-0003-0738-5807

Nilay KAPTAN, Anadolu Üniversitesi, 0000-0003-0634-2549

Seda SARIOĞLAN, Anadolu Üniversitesi, 0000-0001-8843-6367

Büşra SOMUNCU ÇOKSAĞIR, Anadolu Üniversitesi, 0000-0003-0415-558X

Öz

Bu çalışmanın amacı okul öncesi eğitim ortamları ile ilgili ulusal ve uluslararası alanda yapılmış yüksek lisans ve doktora tezlerinin incelenmesidir. Bu bağlamda 2011-2020 yılları arasında yapılan 114 lisansüstü tez incelenmiştir. Araştırmada veriler doküman incelemesi yöntemi ile toplanmıştır. Lisansüstü tezlere ulaşmak için kullanılan veri tabanları amaçlı örnekleme yöntemlerinden uygun örnekleme yöntemi ile seçilmiştir. Araştırmanın veri kaynaklarını "BASE (Bielefeld Academic Search Engine)", "OATD (Open Access Theses & Dissertations)", "NZResearch.org.nz", "ProQuest Dissertations and Theses", "OpenDissertations.org", "ETHOS", "DiVA", "Trove" ve "Ulusal Tez Merkezi" veri tabanları oluşturmaktadır. Araştırma kapsamında toplamda 114 teze ulaşılmıştır. Ulaşılan yüksek lisans ve doktora tezlerini incelemek üzere araştırmacılar tarafından çalışmanın amacına yönelik bir "Tez İnceleme Formu" geliştirilmiştir. Araştırma sonunda ulaşılan tezlerin 76'sının yüksek lisans 38'inin ise doktora tezi olduğu saptanmıştır. İncelenen tezlerin büyük çoğunluğunun eğitim alanında yapıldığı, araştırma yöntemi olarak en çok nitel araştırma yönteminin tercih edildiği görülmüştür. Örneklem kitlesine göre dağılımları bakımından tezlerde en çok çocuklar ve öğretmenlerle çalışmalar yapılmıştır. İncelenen tezlerde veri toplama aracı olarak en çok görüşme ve gözlem yöntemlerinin tercih edildiği görülmüştür. Tezlerin sonuçlarına bakıldığında okul öncesi eğitim kurumlarındaki yetersizliklerin belirlendiği ve çocukların doğal ortam ve yapılandırılmamış materyalleri seçtiği çalışmaların çoğunlukta olduğu görülmüştür. Son olarak incelenen tezlerin önerilerinde öğretmenlere hizmet öncesi/hizmet içi eğitim verilmesinin sıklıkla tekrarlandığı bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: okul öncesi eğitimi, eğitim ortamı, fiziksel ortam

İnönü Üniversitesi
Eğitim Fakültesi Dergisi
Cilt 23, Sayı 2, 2022
ss. 995-1014
DOI:10.17679/inuefd.1033622

Makale Türü
Derleme Makalesi

Gönderim Tarihi
07.12.2021

Kabul Tarihi
29.08.2022

Önerilen Atıf

Erbil Kaya, Ö.M., Kaptan, N., Sarioğlan, S., Somuncu Çoksağır, B. (2021). Okul Öncesi Eğitim Ortamları ile İlgili Yapılan Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi. İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 23(2), 995-1014. DOI: 10.17679/inuefd.1033622

Okul Öncesi Eğitim Ortamları ile İlgili Yapılan Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi

Çocuğun çevre ile etkileşimi anne karnında başlar ve dinamik bir şekilde hayat boyu devam eder. Bu etkileşim oldukça önemlidir ve çocuğu birçok yönden destekler niteliktedir. Çevresel destek sistemleri çocuğun davranışları (Anita-Fiskum ve Jacobsen, 2012; Maitland ve diğerleri, 2013), eğitimsel performansı (Downey, 1995) ve gelişimi (Gottfried, Gottfried ve Bathurst, 1988; Kwan, Sylva ve Reeves, 1998) üzerinde belirleyici bir roledir. Destek sistemlerinin gelişimsel çıktılarını örnek olarak bilişsel (Ayyıldız ve Kahraman, 2019) ve sosy-duygusal (Ferguson ve diğerleri, 2013) çıktılar gösterilebilir. Çocukların içerisinde buldukları çevre, uyaran açısından ne kadar zengin olursa bilişsel gelişimlerinin de o kadar hızlı olabileceği (Suat, 2011), sosyal oyun, pozitif davranışsal destek uygulamalarını da içeren kapsayıcı çevrelerin ise çocukların sosyal ve duygusal gelişimleri üzerinde olumlu etkisi olabileceği (Hartshorne ve Schmittel, 2016) bilinmektedir. Bu doğrultuda çevre düzenlemesinin çocuğun gelişimsel gereksinimlerine yanıt verme gerekliliğinden söz etmek mümkündür.

Çocuğun gereksinimlerine yanıt veren çevre birden fazla bağlamda ele alınabilir. Çünkü çevre aynı merkeze sahip birden fazla bileşenin iç içe geçmiş halidir (Bronnfenbronner, 1976). Örneğin okulun iç mekân veya dış mekân ortamları birbiri ile bağlantılı ve iki yönlü olarak çocuğu etkileyen çevrelerdir. Spencer, Spencer ve Blades'a göre (2006) okulun iç mekân ortamlarından biri olan sınıf; içerisinde bulunan masa, sandalye, kitap veya kaynaklardan çok daha fazlası olan bir öğrenme ortamıdır (s.91). İdeal öğrenme ortamı ise National Association for the Education of Young Children'a (NAEYC) göre, çocuklar için ilgi çekici, zengin ve zorlayıcı olmasının yanında doğal unsurları mümkün olan en üst düzeyde birleştiren görsel ve dokunsal deneyim bakımından zengin olmalı, ayrıca çocuklar için yeterli etkinlik alanına, depolama alanına ve müfredata uygun materyallere sahip olmalıdır (GSA, 2003). Bu durumda iç mekân ortamının öneminden söz edilebilir. Yapılan araştırmalar okul öncesi eğitim (OÖE) kurumunun iç mekân özelliklerinin çocuklar üzerinde çeşitli etkilere sahip olduğunu destekler niteliktedir (Abbas, Othman ve Rahman, 2012; Fuentes-Leonarte, Ballester ve Tenías, 2009). Örneğin OÖE kurumunun iç mekân özelliklerinin çocuklar üzerindeki etkisini araştıran Sando (2019) iç mekân özelliklerinin çocukların iyi oluşları ve fiziksel çevreleri ile pozitif yönde ilişkili olduğunu bulmuştur. Storli ve Hansen Sandseter (2019) ise OÖE kurumlarının iç mekân özelliklerinin çocukların oyun ve katılım davranışları ile arasında önemli ve pozitif yönlü ilişki olduğu bulgusuna ulaşmıştır.

Okul öncesi eğitim kurumlarının iç mekân özellikleri kadar dış mekân özellikleri de önemlidir. Çünkü iç ve dış mekân eğitim ve öğretim sürecinde eşit paydaşlardır. Bu nedenle planlama, yönetim, değerlendirme, kaynak sağlama, personel ve yetişkin etkileşimi boyutlarında tıpkı iç mekâna ayrılan pay kadar dış mekâna da pay ayrılmalıdır (Bilton, 2010). Okul öncesi eğitim kurumlarında dış mekân düzenlenirken; çocukların duyularını ve estetik algılarını etkileme, risk almak için uygun fırsatlar sunma, depo ve çocukların gereksinimlerini karşılayacağı alanlar oluşturma, çocukların kendi yapılarını oluşturabileceği ve onları sahiplenebileceği alanlar oluşturma ilkeleri göz önünde bulundurulmalıdır (Aktaş Arnas, 2019). Bunun yanında yapılan araştırmalar çocukların risk alabilecekleri güvenli bir çevreye (Norðdahl ve Einarsdóttir, 2015) ve çevre tarafından sağlanabilecek fiziksel aktivite fırsatlarına (Clark, 2007; Fjörtoft, 2000; Waite, 2007) gereksinim duyduğunu göstermektedir. Bu durumda çocuğun, ailenin ve öğretmenin gereksinimlerine yanıt veren dış mekânlar oluşturmanın yararlarından söz edilebilir. Çünkü bu gereksinimlere yanıt veren çevre, çocuğun etkili öğrenmesini sağlayacak (Eaton, 2000), çevresine ilişkin olumlu tutum değişikliği oluşturmalarını destekleyecek (Mittelstaedt, Sanker ve Vanderveer

1999) ve çocukların olumlu sosyal etkileşime girmesine zemin oluşturacaktır (Nedovic ve Morrissey, 2013).

Okul öncesi eğitim kurumlarının iyi düzenlenmiş iç ve dış ortamlarının çocuklar üzerindeki pozitif etkisi göz önünde bulundurulduğunda bu konudaki araştırmaların gerekliliği ve önemi dikkat çekmektedir. Alanyazın tarandığında OÖE ortamlarına ilişkin bazı çalışmalara rastlanmıştır (ör. Geney, Özsoy ve Bay, 2019; Burçak, 2018; Csányi, 2018; Marcon, 2018; Polat-Yalçiner, 2018; Kaçan, Halmatov ve Kartaltepe, 2017; Balck, 2015; Norðdahl ve Einarsdóttir, 2015; Abbas, Othman ve Rahman, 2012; Çelik 2012; Karaküçük, 2008; White, 2004). Ancak ulusal alanyazın tarandığında okul öncesi eğitim ortamları hakkında ulusal ve/veya uluslararası bağlamda yapılan lisansüstü tezlerin incelendiği bir çalışmaya rastlanmamıştır. Oysa okul öncesi eğitim ortamlarına ilişkin araştırmaların gerekliliği ve önemi dikkate alındığında, ulusal ve uluslararası bağlamda yapılan araştırmaların durumunun ortaya konması değerlidir. Bu sayede ele alınan veya ele alınmayan konular net bir şekilde ortaya konulabilecek ve alandaki eksikliklere yönelik yeni çalışmalar yapılabilecektir. Ayrıca okul öncesi eğitim ortamlarına yönelik yapılan tezlerin durumunun birden fazla yönü ile ortaya konması alanda yapılacak kanıt temelli uygulamaların geliştirilmesine olanak tanıyabilecektir. Bu doğrultuda bu çalışma ile okul öncesi eğitim ortamları ile ilgili 2011-2020 yılları arasında ulusal ve uluslararası alanda yapılmış yüksek lisans ve doktora tezlerinin incelenmesi amaçlanarak aşağıdaki sorulara yanıt aranmaya çalışılmıştır.

Okul öncesi eğitim ortamlarına ilişkin 2011-2020 yılları arasında yayınlanmış, araştırmacılar tarafından ulaşılabilen lisansüstü tezlerin;

1. Türü, yayın yılı, yayınlandığı bilimsel alana göre dağılımı nasıldır?
2. Araştırma desen ve yöntemlerine göre dağılımı nasıldır?
3. Örneklem kitlesinin dağılımı nasıldır?
4. Veri toplama araçlarının dağılımı nasıldır?
5. Konu, amaç, sonuç ve önerilerine göre dağılımı nasıldır?

Yöntem

Araştırma Modeli

Bu araştırma okul öncesi eğitim ortamları ile ilgili ulusal ve uluslararası alanda yapılmış yüksek lisans ve doktora tezlerinin incelenmesini amaçlayan bir nitel araştırmadır. Nitel araştırma, gözlem, görüşme, doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamında bütüncül bir biçimde ortaya konulmasına çalışılan araştırma türüdür (Yıldırım ve Şimşek, 2013, s.45). Nitel araştırma, ayrıntılı ve derin konularda çalışma olanağı verir. Önceden belirlenmiş bir sınırlandırma olmaksızın araştırmanın derinliğini detaylarını ve açıklığını destekler (Patton, 2014, s.14). Nitel araştırmada birçok veri toplama yöntemi kullanılabilir. Bu araştırmada doküman inceleme yönteminden faydalanılmıştır. Doküman inceleme yöntemi, araştırmanın veri setini oluşturan, araştırmacı tarafından birincil ve ikincil kaynak olarak nitelenen çeşitli dokümanların elde edilmesi, gözden geçirilmesi, sorgulanması ve analizi olarak tanımlanabilir (Özkan, 2019, s.2). Nitel araştırmada doküman incelemesi tek başına bir veri toplama yöntemi olabileceği gibi diğer veri toplama yöntemleri ile

birlikte de kullanılabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2013, s.217). Bu araştırmada ulaşılabilen ulusal ve uluslararası veri tabanlarında okul öncesi eğitim ortamına ilişkin lisansüstü tezler gözden geçirilmiş, sorgulanmış ve analiz edilmiştir.

Veri Kaynakları

Araştırmanın veri kaynaklarını "BASE (Bielefeld Academic Search Engine)", "OATD (Open Access Theses & Dissertations)", "NZResearch.org.nz", "ProQuest Dissertations and Theses", "OpenDissertations.org", "ETHOS", "DiVA", "Trove" ve "Ulusal Tez Merkezi" veri tabanları oluşturmaktadır. Bu veri tabanları amaçlı örnekleme yöntemlerinden uygun örnekleme yöntemi ile seçilmiştir. Uygun örnekleme, ulaşılabilen kişi veya kaynakların oluşturduğu örneklemdir (Frankel ve Wallen, 2004 s.99). Bu doğrultuda veri tabanları seçilirken; İngilizce veya Türkçe tezlerin bulunması, açık erişim, metnin tam halinin yer alması ölçütleri erişilebilirlik standardı olarak ele alınmıştır. Çalışma kapsamında ulaşılabilen veri tabanlarında 2011-2020 yılları arasında yazılmış okul öncesi eğitim ortamları ile ilgili çalışmalar taranmıştır. Tezlerin taranmasında birincil ve ikincil olarak belirlenen anahtar kelimeler kullanılmıştır. Bu kapsamda birincil anahtar kelimeler; "Okul Öncesi", "Erken Çocukluk", "Anaokulu", "Preschool", "Early Childhood", "Kindergarden", "Nursery"dir. İkincil kullanılan anahtar kelimeler ise; "Öğretim Ortamı", "Eğitim Ortamı", "Fiziksel Ortam", "İç Mekân", "Dış Mekân", "Okul Bahçesi", "Öğrenme Merkezi", "Learning Environment" "Learning Settings" "Educational Environment", "Psychical Environment", "Psychical Settings", "Playground", "Schoolyard", "Settings", "Indoor", "Outdoor", ve "Learning Center" olarak belirlenmiştir. Bu anahtar kelimeler kullanılarak çalışma kapsamında 76 yüksek lisans, 38 doktora olmak üzere toplam 114 lisansüstü teze ulaşılmıştır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Bu çalışmada veriler doküman inceleme yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir. Doküman inceleme yönteminde süreç yeni bir doküman üretimini içermediğinden analiz süreci diğer nitel yöntemlerden biraz farklıdır (Oleary, 2004, s.178). Bu çalışmanın doküman inceleme süreci Oleary (2004, s.179) tarafından oluşturulan doküman inceleme işlem basamakları dikkate alınarak yürütülmüştür. Bu basamaklar; planlama, toplama, gözden geçirme, sorgulama ve iyileştirme, son olarak verileri analiz etmektir. Bu bağlamda;

- Çalışma planlanırken, ulusal ve uluslararası alanyazında okul öncesi eğitim ortamları hakkında standartlar, gereklilikler ve güncel çalışmalara ilişkin bir alanyazın taraması yapılmıştır. Yapılan tarama sonucunda okul öncesi eğitim ortamları hakkında yapılan tezlerin incelenmesine ilişkin oldukça az sayıda çalışmaya rastlanmıştır. Bu tür çalışmaların hem yeni araştırmalara yön verebileceği hem de mevcut durumu ortaya koyabileceği düşüncesi çalışmayı bu doğrultuda planlama gerekliliğini beraberinde getirmiştir.

- Veriler toplanırken uygun örnekleme yöntemi ile ulaşılabilen veri tabanları seçilmiş ve veri kaynaklarından tarama, anahtar kelimelerin ikili birleşimi ile yapılmıştır. Örnekleme alınan veri tabanlarının her biri için anahtar kelimeler aynı birleşimler ile girilmiş ve çalışma kapsamında belirlenen tarama standartları (Yıl aralığı, lisansüstü tez) doğrultusunda işaretlemeler yapılarak araştırmanın tarama ve toplama kısmı gerçekleştirilmiştir.

- Dokümanı gözden geçirme, sorgulama ve iyileştirme aşamalarında toplanan 114 çalışmanın özeti her bir araştırmacı tarafından okunmuş ve belirlenen örnekleme dahil edilme

ölçütleri (çalışmanın okul öncesi ile ilişkilendirilerek ele alınması, amacının ve konusunun okul öncesi eğitim ortamlarına ilişkin olması) göz önünde bulundurularak değerlendirme yapılmıştır. Araştırmacılar etkileşimli olarak bu süreci yürütmüş ve her biri bu süreçten elde ettiği bulguları diğer araştırmacılar ile paylaşmıştır. Bulgularda tutarlılığı sağlamak amacı ile -incelenen çalışmaların konu, amaç, sonuç ve önerilerine ilişkin- oluşturulan temaların farklılıkları ve benzerlikleri araştırmacılar tarafından değerlendirilmiştir. Ayrıca temalandırma sürecinde çelişki yaşanması durumunda alan uzmanının görüşlerine başvurulmuştur.

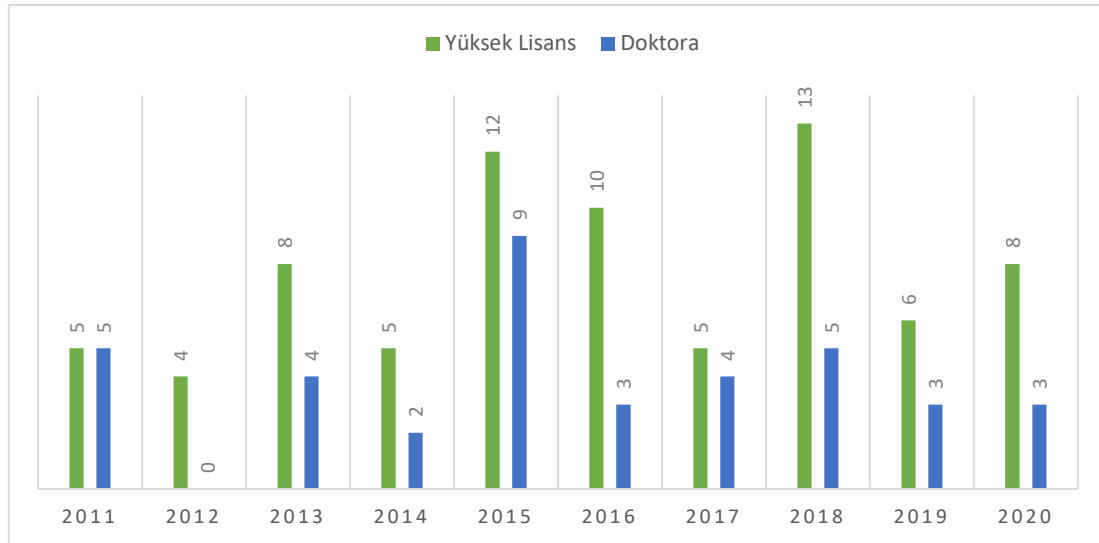
- Verileri analiz etme aşamasında ise bilgisayar ortamında depolanan dokümanlar araştırmacılar tarafından oluşturulan “tez inceleme formu” aracılığı ile incelenmiştir. Tez inceleme formu; tez türü, yayınlandığı yıl, yayınlandığı ülke, yayınlandığı anabilim dalı, yöntem, amaç, örneklem, sonuç ve öneriler kısımlarından oluşmaktadır. İncelenen her bir çalışma tez inceleme formu ölçütlerine göre temalandırılarak çözümlenmiş ve sonuçlar tartışılarak, önerilerde bulunulmuştur.

Bulgular

Okul Öncesi Eğitim Ortamlarına İlişkin Yayınlanmış Lisansüstü Tezlerin Türü, Yayın Yılı, Yayınlandığı Bilimsel Alana Göre Dağılımı

Şekil 1.

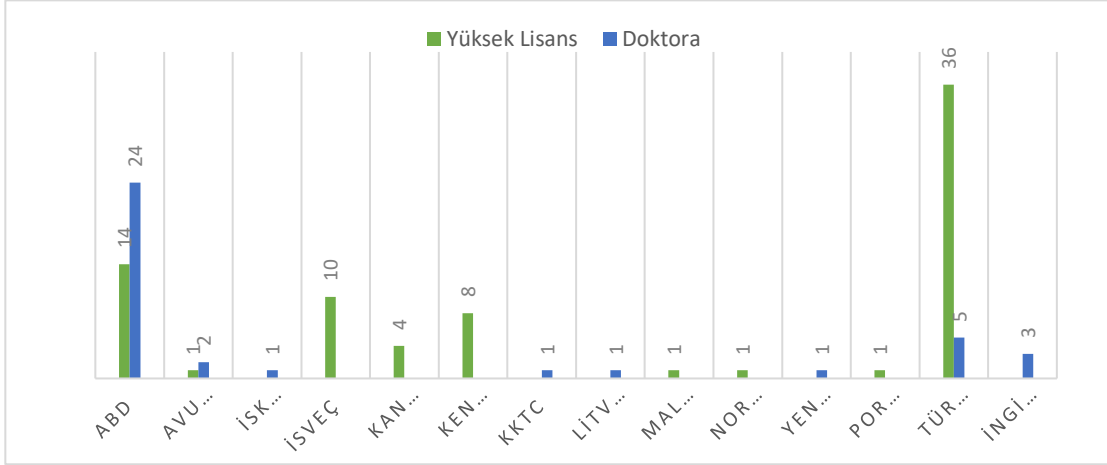
İncelenen Tez Türlerinin Yıllara Göre Dağılımı

Tezlerin türlerinin yıllara göre dağılımının incelendiği Şekil 1’e bakıldığında en çok lisansüstü çalışmanın 2015 yılında gerçekleştirildiği görülmektedir. 2015 yılında yayınlanan 12 yüksek lisans tezinin 6’sı Türkiye’de yayınlanmıştır. 2011 yılında yüksek lisans ve doktora tezlerinin eşit sayıda olduğu görülmektedir. 2011 yılında Türkiye’de 2 yüksek lisans, 1 doktora tezi olmak üzere toplam 3 lisansüstü tez yayınlanmıştır. Konu ile ilgili en az lisansüstü çalışma ise 2012 yılında gerçekleştirilmiştir.

Şekil 2.

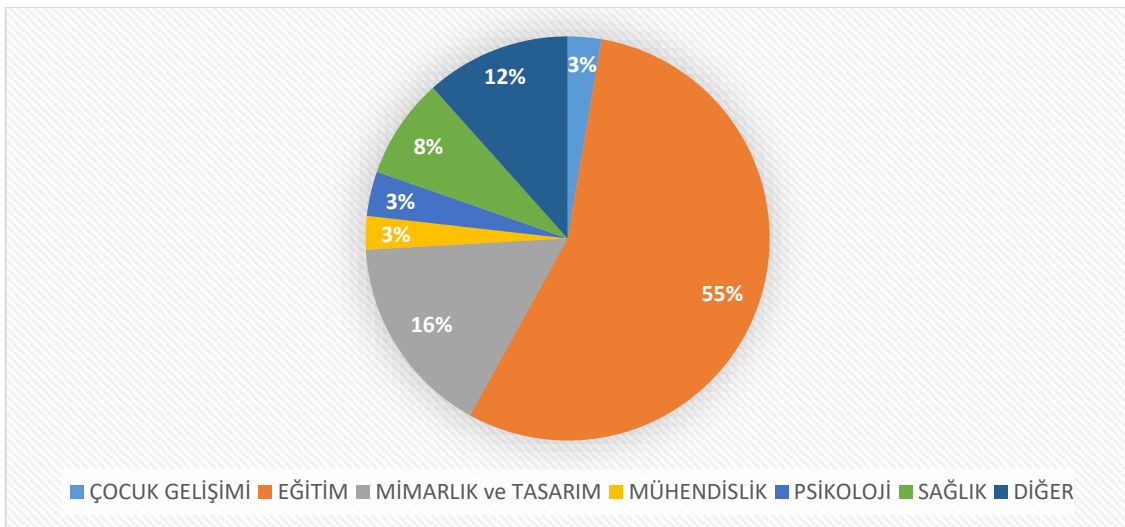
İncelenen Tezlerin Ülkelere Göre Dağılımı

Şekil 2'ye bakıldığında Türkiye'den 41, ABD'den 38, İsveç'ten 10, Kenya'dan 8, Kanada'dan 4 ve İngiltere ile Avustralya'dan 3'er lisansüstü tez incelenmiştir. Diğer ülkelerden ise birer lisansüstü çalışma incelemeye alınmıştır. Türkiye'de yapılan lisansüstü tezlerin 36'sı yüksek lisans, 5'i doktora tezidir. ABD'de yapılan tezlerin ise 24'ü doktora, 14'ü yüksek lisans tezidir. Çalışmaya dâhil edilen diğer ülkelerdeki lisansüstü tezlere bakıldığında; İsveç, Kanada, Kenya, Malezya, Norveç ve Portekiz'de yapılan lisansüstü çalışmaların tamamı yüksek lisans tezidir. İskoçya, KKTC, Litvanya, Yeni Zelanda ve İngiltere'de yapılan lisansüstü çalışmaların tamamı ise doktora tezidir.

Şekil 3.

İncelenen Tezlerin Yayınlandığı Bilimsel Alanlara Göre Dağılımı

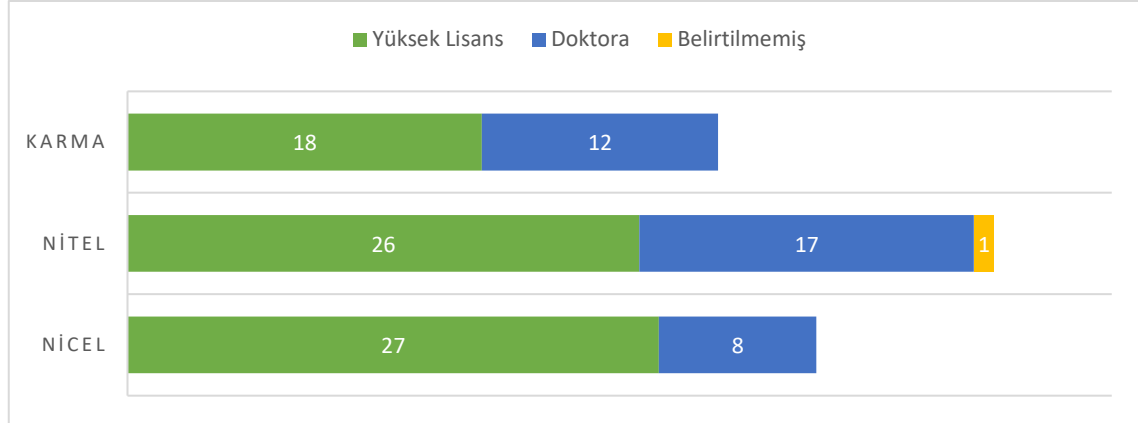
Şekil 3'te tezlerin yayınlandığı alanlara bakıldığında; tezlerin en çok eğitim alanında (%55) yayınlandığı görülmektedir. İkinci olarak ise mimarlık ve tasarım alanında (%16) yapılan çalışmalar mevcuttur. Mimarlık ve tasarım alanından sonra çocuk gelişimi (%12) ve sağlık

alanında (%8) yapılan çalışmalar olduğu görülmektedir. En az çalışma ise mühendislik ve psikoloji alanında (%3) yayınlanmıştır.

Okul Öncesi Eğitim Ortamlarına İlişkin Yayınlanmış Lisansüstü Tezlerin Araştırma Desen ve Yöntemlerine Göre Dağılımı

Şekil 5.

İncelenen Tezlerin Araştırma Yöntemine Göre Dağılımı

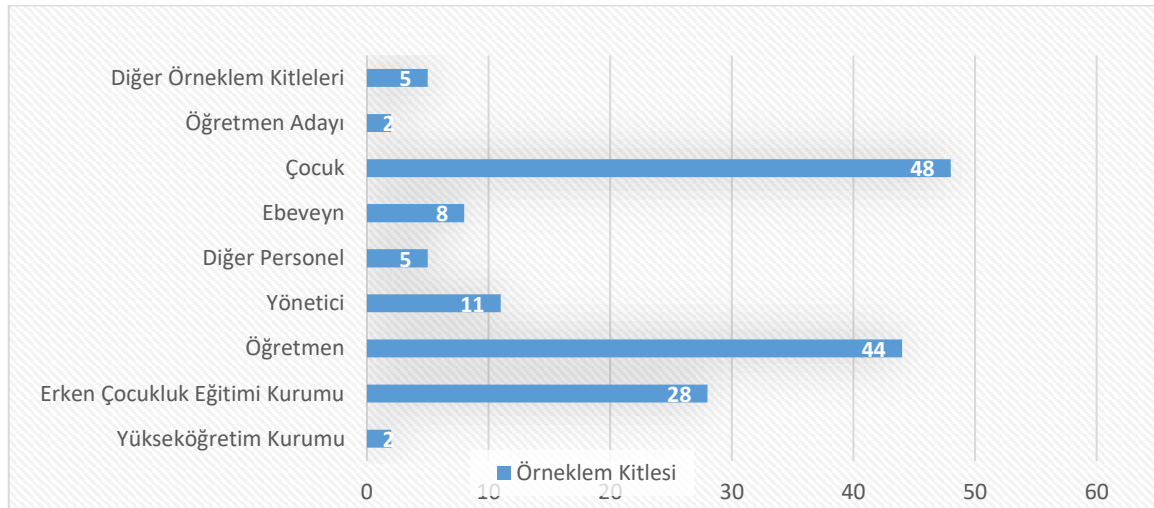

Şekil 5 incelendiğinde en çok tercih edilen araştırma yönteminin nitel (44) araştırma yöntemi olduğu görülmektedir. İkinci olarak ise nicel yöntem (35) ve en az olarak karma yöntem (30) tercih edilmiştir. Ulaşılan tezlerin 5'inde ise kullanılan araştırma yöntemi bilgisine yer verilmemiştir. Türkiye'de yapılan tezlerin 15'i nicel araştırma, 13'ü nitel araştırma ve geriye kalan 13 lisansüstü tez ise karma araştırma yöntemi kullanılarak hazırlanmıştır.

Okul Öncesi Eğitim Ortamlarına İlişkin Yayınlanmış Lisansüstü Tezlerin Örneklem Kitlesi Dağılımı

Şekil 6.

İncelenen Tezlerin Örneklem Kitlesine Göre Dağılımı

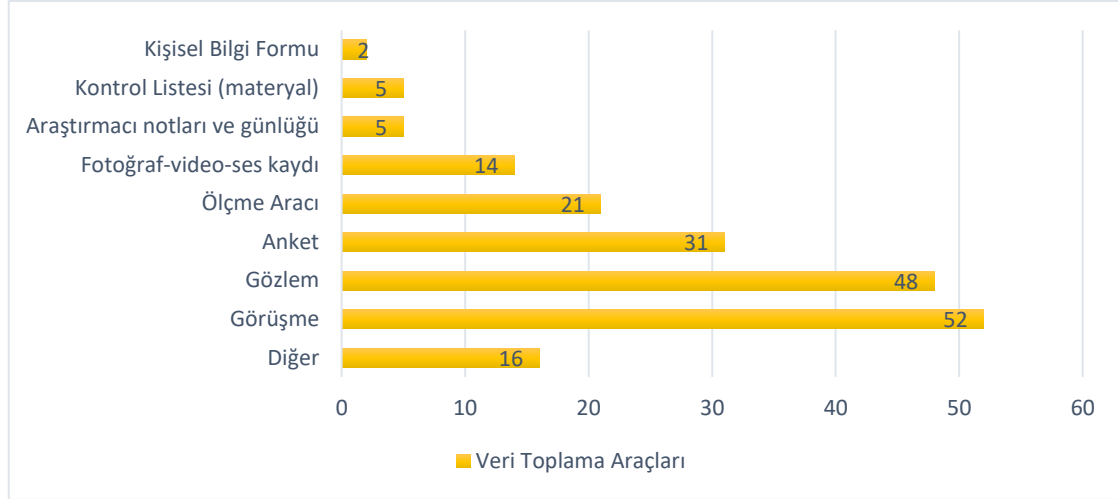
Örneklem kitlesinin dağılımının incelendiği Şekil 6'da en çok çocuklarla (48) ve öğretmenlerle (44) çalışıldığı görülmektedir. Erken çocukluk eğitim kurumları (28), eğitim kurumu yöneticileri (11), ebeveynler (8) ile yapılan çalışmalar da mevcuttur. En az çalışma ise

kurumlarda çalışan diğer personel (5), öğretmen adayları (2) ve yükseköğretim kurumları (2) ile yapılmıştır.

Okul Öncesi Eğitim Ortamlarına İlişkin Yayınlanmış Lisansüstü Tezlerin Veri Toplama Araçlarının Dağılımı

Şekil 7.

İncelenen Tezlerde Kullanılan Veri Toplama Araçlarının Dağılımı

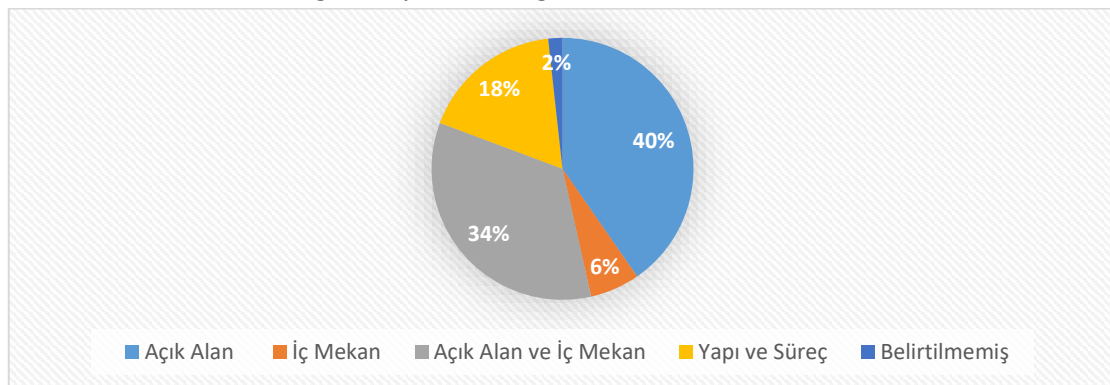

Veri toplama araçlarının dağılımına bakıldığında; en çok gözlem (52), görüşme (48), anket (31), ölçme aracı (21), fotoğraf, video, ses kaydı (14) kullanılmıştır. En az kullanılan araçlar ise; kontrol listesi (5), araştırmacı notları ve günlüğü (5) ve kişisel bilgi formu (2) olarak belirlenmiştir. İncelenen tezlerde diğer veri toplama araçları olarak; ivmeölçer, partikül sayım cihazı, ısı ve nem ölçer, küf tespit cihazı gibi araçların yanı sıra fiziksel aktivite izleme uygulamasının da kullanıldığına rastlanmıştır.

Okul Öncesi Eğitim Ortamlarına İlişkin Yayınlanmış Lisansüstü Tezlerin Konu, Amaç, Sonuç ve Önerilerine Göre Dağılımı

Şekil 4.

İncelenen Tezlerin Ele Aldığı Konuya Göre Dağılımı

Şekil 4'te incelenen tezlerin ele aldığı konulara göre dağılımına bakıldığında; çalışmaların genellikle açık alanla (%41), dış ve iç mekânla (%34) ilgili yapıldığı söylenebilir. Yapı ve süreçle (%17) ilgili çalışmalar ve iç mekânla (%6) ilgili çalışmalar da bulunmaktadır. Türkiye'de yapılan lisansüstü tezlerin 11'i açık alan, 14'ü iç mekân, 12'si hem açık alan hem iç mekân, 4'ü ise yapı

ve süreç konularını ele almıştır. İncelenen tezlerin %2'lik bir kısmında ise ele alınan konular net bir şekilde belirtilmemiştir. Bu tezler incelendiğinde ele alınan konunun erken çocukluk eğitim kurumlarının çevresel koşullarının çocukların hastalık durumları ve okula devamlılığı üzerine olduğu belirlenmiştir.

Tablo 1.

Araştırmaların Amaçlarına İlişkin Temalar

Temalar	Yurtiçi <i>f</i>	Yurtdışı <i>f</i>	Toplam <i>f</i>
Çocuklara yönelik çalışmalar (Çocukların eğitim ortamı düzenlemesi, materyal seçimi, iç/dış mekân seçimini belirlemek)	6	35	41
Öğretmenlere yönelik çalışmalar (Öğretmenlerin materyal seçimi, eğitim ortamı düzenlemesi, çocuklarla geçirdikleri vaktin hangi faktörlere bağlı olduğunu belirlemek)	8	13	21
Dış mekân incelenmesi ile ilgili çalışmalar	10	6	16
Yapı/tasarım/kalite ile ilgili çalışmalar	9	5	14
İç mekân incelenmesi ile ilgili çalışmalar	3	7	10
Materyallerle ilgili çalışmalar	3	5	8
Ebeveyn görüşüne yönelik çalışmalar (Ebeveynlerin materyal seçimi, oyun ortamı düzenlemesi, çocukların vakit geçirdiği ortamların hangi faktörlere bağlı olduğunu belirlemek)	2	2	4
Toplam	41	73	114

Araştırmaların amaçlarına ilişkin temaların yurtiçi ve yurtdışı çalışmalarına göre incelendiği Tablo 1'de; çocukların tercih, ihtiyaç ve ilgilerine yönelik yürütülen araştırmaların çoğunlukta olduğu görülmektedir (41). Bu çalışmaların büyük çoğunluğu yurtdışında (35) yapılmıştır. Ülkemizde ise çocuklara yönelik 6 çalışma yürütülmüştür. Bu çalışmaların amacı çocukların mekân seçimi, materyal seçimi, eğitim ortamının düzenlenmesine dâhil edilmeleri ve kullanılan materyallerin çocuk sağlığına etkisinin araştırılması olarak belirlenmiştir. İkinci olarak ise; öğretmen görüş ve ihtiyaçlarına (21) yönelik çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmaların 13'ü yurtdışında, 8'i ise Türkiye'de yapılmıştır. Öğretmenlere yönelik yapılan araştırmalarda; öğretmenlerin materyal seçimi, çocuklara yönelik alan düzenlemeleri, kullandıkları eğitim yaklaşımlarının neler olduğunun belirlenmesine odaklanılmıştır. İç mekân (10), dış mekân (16), yapı/tasarım/kalite (14) ve materyallere (8) yönelik çalışmalar da yürütülmüştür. Bu çalışmalarda amaç iç/dış mekânın ve materyallerin okul öncesi döneme ve çocuklara uygunluğunun ve yeterliliğinin incelenmesidir. Ebeveyn görüşüne (4) yönelik yürütülen çalışmaların ise en az sayıda olduğu görülmektedir. Bu çalışmalardan ikisi Türkiye'de ikisi ise yurtdışında yürütülmüştür. Ebeveynlere yönelik çalışmalarda; ebeveynlerin çocuklarına yönelik materyal seçimi, oyun ortamı düzenlemesi ve çocuklarının eğitim kurumlarında dış mekân oyunlarına katılım durumuna yönelik görüşlerinin ne yönde olduğunun belirlenmesi amaçlanmıştır.

Tablo 2.
Araştırmaların Sonuçlarına İlişkin Temalar

Temalar	Yurtiçi <i>f</i>	Yurtdışı <i>f</i>	Toplam <i>f</i>
Çocukların doğal/yapılandırılmamış ortam tercihi	4	32	36
Okul öncesi eğitim kurumlarındaki yetersizlikler	17	17	34
Eğitim ortamlarının çocuk sağlığına etkisi	3	10	13
Çocukların ortam düzenlenmesine dâhil edilmesi	2	5	7
Öğretmenlerin farklı yaklaşımlar kullanması	3	4	7
Ebeveyn ve öğretmenlerin açık hava öğrenme ortamına ilişkin olumsuz tutumu	7	0	7
Diğer	5	5	10
Toplam	41	73	114

Araştırmaların sonuçlarına ilişkin temaların yurtiçi ve yurtdışı çalışmalarına göre incelendiği Tablo 2’de; çocukların doğal ortamı/yapılandırılmamış materyalleri tercih ettiği (36) çalışmaların çoğunlukta olduğu görülmektedir. Bu çalışmaların büyük çoğunluğu yurtdışında (32) yürütülmüş yalnızca 4’ü Türkiye’de yapılmıştır. Okul öncesi eğitim kurumlarının iç ve dış ortamlarındaki yetersizliklerin (34) ortaya konduğu çalışmaların 17’si Türkiye’de 17’si yurtdışında yapılmıştır. Eğitim ortamında kullanılan materyallerin, hava ve ısı gibi faktörlerin çocuk sağlığına etkisi (13) ile ilgili sonuçlar ortaya konmuştur. Eğitim ortamlarının çocuk sağlığına etkisi ile ilgili yapılan çalışmaların 3’ü Türkiye’de 10’u yurtdışında yapılmıştır. Çocukların eğitim ortamı düzenlenmesine dâhil edildiği (7) çalışmaların 2’si Türkiye’de 5’i yurtdışında yürütülmüştür. Ebeveyn ve öğretmenlerin açık hava öğrenme ortamına ilişkin olumsuz tutum sergilediği (7) ve öğretmenlerin eğitim ortamında farklı yaklaşımlar kullandığı (7) çalışmalar mevcuttur

İncelenen çalışmaların 10 tanesi oluşturulan temaların dışında kalmıştır. Oluşturulan temaların dışında kalan çalışmalar incelendiğinde ise;

- Okul öncesi eğitim kurumlarında öğretmenlerin hem meslektaşlarıyla hem de kurum yöneticileri ile iş birliği içinde çalışmasının olumlu sonuçlar meydana getireceği
- Alanyazın taraması yapılarak okul öncesi eğitim ortamları ile ilgili yeni bakış açılarının ortaya konmasının gerekliliği
- Öğretmenlerin hayalindeki ideal eğitim ortamı ile gerçek eğitim ortamı arasındaki farklılıkların öğretmenleri mesleki açıdan olumsuz etkilediği
- Okul öncesi eğitim kurumlarının yerel yönetimi teşvik ederek maddi destek sağlanmasının gerekliliği

- Araştırmalarda kullanılan ölçeklerin güvenilirlik ve geçerliliği ile ilgili düzenlemeler yapılmasının gerekliliği
- Çalışmada uygulanan modelin öngörülen kazanımların geçerliliğinin ortaya konduğu
- Fiziksel ortamda çocuklara tehdit oluşturabilecek durumların ortadan kaldırılmasının onların ilişkilerinde ve okula karşı olan tutumlarında olumlu etkilerinin olduğu sonuçlarına ulaşıldığı görülmektedir.

Tablo 3.*Araştırmanın Önerilerine İlişkin Temalar*

Temalar	Yurtiçi <i>f</i>	Yurtdışı <i>f</i>	Toplam <i>f</i>
Hizmet öncesi/Hizmet içi eğitim verilmeli	13	14	27
Standart ve kılavuzlar düzenlenmeli	8	12	20
Örneklem büyüklüğü/çeşidi artırılmalı	2	17	19
Çocuklara yönelik düzenlemeler yapılmalı	6	8	14
Öneride bulunulmamış	5	9	14
Kurumlara yönelik denetlemeler yapılmalı	1	8	9
Disiplinler arası ve disiplinler üstü çalışmalar yapılmalı	3	4	7
Materyal desteği sağlanmalı	3	1	4
Toplam	41	73	114

Araştırmaların önerilerine ilişkin temaların yurtiçi ve yurtdışı çalışmalarına göre incelendiği Tablo 3'e bakıldığında; incelenen araştırmaların 14'ünün herhangi bir öneride bulunmadığı görülmüştür. İncelenen diğer önerilere bakıldığında çalışmalarda genellikle öğretmenlere yönelik eğitim verilmesi (27) önerisinin bulunduğu görülmektedir. Bu çalışmaların 13'ü Türkiye'de 14'ü yurtdışında yapılmıştır. Standartların ve kılavuzların düzenlenerek yenilenmesi gerektiği (20) en çok tekrar eden bir diğer öneridir. Çalışmaların yürütüldüğü örneklemelerin çeşit ve boyutunun artırılması (19) ile ilgili çalışmaların 17'si yurtdışında yapılırken 2'si Türkiye'de yapılmıştır. Çocukların ilgi ve gereksinimlerine yönelik düzenlemelerin yapılması (14), kurumların sıklıkla denetlenmesi (9), disiplinler arası ve disiplinler üstü çalışmaların artırılması (7) ve kurumlara materyal desteği sağlanması (4) incelenen çalışmalarda tekrarlanan diğer öneriler arasındadır.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu çalışmada 2011-2020 yılları arasında okul öncesi eğitim ortamları ile ilgili yapılan ulusal ve uluslararası lisansüstü tezler incelenmiştir. Araştırma sonucunda erişime açık 114 lisansüstü teze ulaşılmıştır. Bunların 76'sı yüksek lisans tezi, 38'i doktora tezidir. İncelenen yıllar arasında Türkiye'de yapılan 41 lisansüstü teze ulaşılmıştır ve bunların 36'sı yüksek lisans, 5'i doktora tezidir. Tezlerin yayınlandığı bilimsel alanlara göre dağılımına bakıldığında %55'inin eğitim alanında yapıldığı; araştırma yönteminde ise en çok nitel (45) yöntemin tercih edildiği

görülmektedir. İncelenen tezlerin örneklem kitlesine bakıldığında çocuklar (48) ve öğretmenlerle (44) yapılan araştırmaların çoğunlukta olduğu görülmektedir. Kullanılan veri toplama araçlarının dağılımında en çok tercih edilenler görüşme (52) ve gözlem (48) olmuştur. Yapılan lisansüstü tezlerin ulaştıkları sonuçlar açısından genellikle; okul öncesi eğitim kurumlarındaki yetersizliklerin belirlendiği çalışmalar (34) ve çocukların doğal ortamı/yapılandırılmamış materyalleri seçtiği çalışmalar (37) olduğu görülmüştür. Tezlerin önerileri incelendiğinde ise öğretmenlere hizmet öncesi/hizmet içi eğitim verilmesi (27) en sık tekrarlanan öneri olmuştur.

Ayyıldız ve Kahraman (2019) okul öncesi sınıfların fiziksel özellikleri ve tasarımları üzerine yapılan çalışmaları incelemişlerdir ve çalışmaların çoğunluğunun katılımcılarının okul öncesi öğretmenleri olduğunu belirtmişlerdir. Bu çalışmada elde edilen bulgulara göre yurtdışında yapılan çalışmalara bakıldığında araştırmalar sıklıkla çocuklarla yapılmıştır fakat Türkiye’de yapılan tezlere bakıldığında 8 tez öğretmenlerle 6 tez çocuklarla yapılmıştır. Okul öncesi eğitim ortamlarının çocuklara yönelik olduğu düşünüldüğünde araştırmaların çocuklarla yapılmasının ve çocukların ilgi, ihtiyaç ve isteklerinin göz önünde bulundurulmasının önemli olduğu düşünülmektedir. Yine aynı çalışmada incelenen sonuçlarda öğrenme merkezleri ve materyal eksikliği, sınıfların küçüklüğü ve sınıf mevcudunun fazla olması, okul bahçesinin olmaması veya yeterli şekilde düzenlenmemesi elde edilen bulgular arasındadır ve bu bulgular yürütülen çalışmanın bulguları ile paraleldir. Amerika’da yapılan bir çalışmada okul öncesi eğitim ortamları ile ilgili yapılan 16 yayın incelenmiştir ve sonucunda çocuklarda sağlıklı fiziksel aktivitenin artması için iç mekânların düzenlemesine dikkat edilmesi ve ortamı geniş oyun alanları yaratacak şekilde düzenlemenin önemi vurgulanmıştır. Dış mekân etkinlikleri incelendiğinde ise son yıllarda çocukların dış mekân etkinliklerinde geçirdikleri zamanda azalma olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Podulka Coe, 2020). Kubanç (2014) okul öncesi eğitim kurumlarının fiziki yeterliliğini incelediği çalışmasında; okul öncesi eğitim kurumlarında muayene odası ve gözlem odasının bulunmadığını, müzik ve fen merkezlerinin ihmal edildiğini ve kurumların materyal açısından yetersiz olduğunu belirtmiştir. İncelenen çalışmalarda bu bulgularla benzer olacak şekilde kurum ve materyal yetersizliği ön plandadır. Kıbrıs'ta okul öncesi eğitim kurumları ile ilgili yapılan bir çalışmada iç mekân kalitesinin genel olarak orta düzeyde olduğu, çocukların aidiyet duygusunun gelişmesine katkı sağlamayan geleneksel ortamlar olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Aynı zamanda sınıf mevcudlarının 20 ve üzeri olması nedeni ile öğretmenler, çocukların oyun alanlarında sınırlı aktivite gerçekleştirebildiklerini belirtmişlerdir (Rentzou, 2019). Bir başka çalışmada ise çocukların sınıftaki aktivite düzeylerinin iyi yerleştirilmiş ortamla pozitif, yüksek masalarla negatif ilişkili olduğu ortaya konmuştur (Sando, 2019).

Burçak (2018) okul öncesi eğitim kurumlarının dış mekân kalitesinin yetersiz olduğunu ve bunun en büyük nedeninin kurumların maddi yetersizliği olduğunu belirtmiştir. Öğretmenlerin dış mekân kullanımının önündeki engelleri ise; olumsuz hava koşulları ve ebeveynlerin olumsuz tutumları olarak belirtmiştir. Ulusal alanyazında incelenen çalışmaların sonuçlarıyla paralel olarak ebeveynlerin çocukların dış mekânda zaman geçirmesi ile ilgili olumsuz bir tutuma sahip olduğu görülmektedir. Yurtdışı araştırmalarında açık alan öğrenme ortamına dair ebeveynlerin veya öğretmenlerin olumsuz bir görüş bildirmediği görülmektedir. İspanya’da yapılan bir çalışmada çocukların dış ortam etkinlik materyalleri incelenmiştir. Gözlemlenen aktivitelerde tırmanmayı destekleyen materyaller en yaygındır, bu materyalleri futbol oynamayı veya koşmayı destekleyen etkinlikler izlemiştir. Ayrıca diğer etkinliklerden daha az ölçüde olmakla birlikte, sallanmayı, bisiklete binmeyi, zıplamayı, oyunda bitkilerin kullanımını

destekleyen olanaklar da vardır. Bu etkinliklerin yanı sıra kazma, paten kayma, su içeren etkinlikler veya yapı inşa etme gibi etkinlikler gözlemlenmemiştir (Larrea ve ark., 2019). Çocukların açık alan etkinliklerinden keyif aldığı yapılan çalışmalarla desteklenmiştir (Arabacı ve Çıtak, 2017; Kılıç, Ünsal ve Yorulmaz, 2020; Yılmaz ve Olgan 2017). Çocukların açık alan etkinliklerinde aktivite seviyelerinin arttığı ve doğal alanların, tırmanma tepelerinin ve açık alan materyallerinin fiziksel aktiviteyi desteklediği ortaya konmuştur (Terron-Perez ve ark., 2021). Johannessen ve arkadaşları (2020) okul öncesi eğitim alanlarında açık alan kalitesi ile çocukların fiziksel aktivite düzeyi ve açık alanda geçirilen zaman arasında ilişki olduğu sonucunu ortaya koymuştur. Norveç'te yapılan bu çalışmada özellikle Norveç'in batısındaki okul öncesi eğitim kurumlarının çoğunun büyük doğal alanlara sahip olduğu ve katı yetişkin disiplini olmaksızın çocukların açık alan aktiviteleri yapabildikleri vurgulanmıştır. Okul öncesi eğitim kurumları yalnızca okul binası olarak düşünülmemelidir ve çocukların doğa ile etkileşime girmesi için açık alan etkinlikleri artırılmalıdır. Ebeveynlere açık alanların çocuklar üzerindeki olumlu etkilerine dair bilgilendirici seminerler düzenlenerek açık alan öğrenme ortamına karşı olumsuz tutumları değiştirilebilir. Kurşunlu (2018) yaptığı çalışmada okul öncesi eğitim kurum binalarının okul öncesi eğitime uygun olmadığını bunun nedeninin ise; bu binaların önceden ilkokul veya kütüphane binası olarak kullanıldığını ortaya koymuştur. Kaplan (2014) çalışmasında okul öncesi eğitim kurumlarının çocuklara yönelik tasarlanmamış binalar olduğunu ve mimarinin eğitim niteliğini artırıcı şekilde planlanmadığını belirtmiştir. Okul öncesi eğitim kurumları yapı ve tasarım açısından çocukların yaşı, fiziksel özellikleri ve gelişimlerine uygun olarak tasarlanmalıdır. Okul öncesi eğitim kurumları tasarlanırken çocuk gözünden bir bakış açısı kullanılmalıdır. Çocuk bakış açısıyla tasarlanan eğitim ortamları onların eğitim kurumlarına karşı olumlu tutum geliştirmesine katkı sağlayacaktır.

Orçan Kaçan, Halmatov ve Kartaltepe (2017), Ankara ve Muğla illerindeki özel ve Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okulların bahçelerini inceledikleri çalışmada; okulların yalnızca yarısında bahçe olduğu, okullarda nitelikli bahçe ortamı olmamasının nedeninin ise bütçe ve alan yetersizliği olduğunu ortaya koymuşlardır. Ayrıca öğretmenlerin dış mekân düzenlemesi ile ilgili hizmet içi eğitime gereksinim duydukları belirtilmiştir. İncelenen çalışmalarda da sıklıkla kullanılan bir öneri olarak hizmet içi eğitimin, öğretmenlere birçok konuda pozitif etkisinin olacağı düşünülmektedir. Hizmet içi eğitim ile öğretmenlerin okul öncesi eğitim ortamları düzenlemesinde eksik oldukları yönlerini fark ederek kendilerini bu konuda geliştirebilecekleri düşünülmektedir. Okul öncesi lisans eğitiminde eğitim ortamlarının düzenlenmesi, açık alan ve materyal kullanımına dair derslere ağırlık verilmesinin öğretmen adaylarına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Okul öncesi eğitim kurumlarında çocukların doğal ortamı tercih ettiği araştırmalar mevcuttur (Carr, Douglas-Brown, Schlembach ve Kochanowski, 2017; Dell, 2018; Kahn ve Weiss, 2017; Kiewra ve Veselack, 2016). İncelenen çalışmaların sonuçlarına bakıldığında çocukların doğal ortam ve yapılandırılmamış materyal tercihinin çoğunlukta olduğu görülmektedir ve bu bulgu diğer araştırmalarla paralellik göstermektedir. Ancak bu çalışmaların büyük çoğunluğu yurtdışında yapılmıştır. Ülkemizde çocukların ortam ve materyal tercihi ile ilgili sınırlı sayıda araştırma yapıldığı görülmektedir. Okul öncesi dönem, çocukların keşfederek öğrendiği bir dönemdir. Bu dönemde çocukları kontrollü bir şekilde özgür bırakarak ortam ve materyal tercihinin kendilerinin yapmasını sağlamak önemlidir. Bu sayede çocuklar merakları doğrultusunda aktif bir öğrenme süreci içerisinde olacaklardır.

İncelenen lisansüstü tezlerde; okul öncesi eğitim ortamlarında bulunan yetersizliklerin ortaya konduğu, çocukların, ebeveynlerin ve öğretmenlerin görüşlerinin incelendiği, kurumların yapı ve tasarım açısından okul öncesi döneme uygunluğunun incelendiği ve bu sonuçlarla ilgili gerekli önerilerin yapıldığı görülmektedir. Ancak bu öneriler doğrultusunda herhangi bir iyileştirme çalışmasının yapılıp yapılmadığı bilinmemektedir.

Ortaya konulan bulgular ve sonuçlar doğrultusunda sonraki çalışmalar için şu öneriler sunulmuştur:

- Okul öncesi eğitim alanları tasarlanırken çocuklara uygunluğu ve doğru materyal seçimi için farklı disiplinler iş birliği içerisinde çalışmalıdır.
- Okul öncesi eğitim kurumları çocuklara yönelik kurumlardır. Bu nedenle okul öncesi eğitim ortamları ile ilgili yapılacak olan çalışmalar çocuklarla birlikte yürütülerek onların problem ve ihtiyaçları ortaya konabilir.
- Araştırma sonucunda incelenen tezlerin çoğunluğunda veri toplama aracı olarak görüşme ve gözlem kullanılmıştır. İleride yapılacak olan çalışmaların farklı yöntem ve veri toplama araçları kullanılarak yapılması alanda çeşitliliği artırmak açısından etkili olabilir.

Çıkar Çatışması Bildirimi

Yazarlar, bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve/veya yayınlanmasına ilişkin herhangi bir potansiyel çıkar çatışması beyan etmemiştir.

Destek/Finansman Bilgileri

Yazarlar, bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve / veya yayınlanması için herhangi bir finansal destek almamıştır.

Etik Kurul Kararı

Araştırmanın türü gereği etik kurul izni alınmamıştır.

Kaynakça

- Abbas, M. Y., Othman, M., & Rahman, P. Z. M. A. (2012). Pre-school classroom environment: Significant upon childrens' play behaviour?. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 49, 47-65. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2012.07.005>
- Anita Fiskum, T., & Jacobsen, K. (2012). Relation between the school environment and the children's behaviour. *The Open Education Journal*, 5(1). <http://dx.doi.org/10.2174/1874920801205010039>
- Arabacı, N., & Çıtak, Ş. (2017). Okul öncesi dönemdeki çocukların "oyun" ve "açık alan (bahçe)" etkinlikleri ile ilgili görüşlerinin incelenmesi ve örnek bir bahçe düzenleme çalışması. *Akdeniz Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 2, 28-43.
- Ayyıldız, E., & Kahraman, E. (2019). Türkiye'de okul öncesi sınıflarının fiziksel özellikleri ve tasarımları üzerine yapılmış çalışmaların incelenmesi. *Medeniyet Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 47-60.
- Bilton, H. (2010). *Outdoor learning in the early years: management and innovation* (3. Baskı). Routledge.
- Burçak, F. (2018). *Okul öncesi eğitim ortamlarındaki dış mekân kalitesi ile dış mekân ortamlarına ilişkin öğretmen algıları ve kullanımlarının belirlenmesi*. (Yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Bronfenbrenner, U. (1976). The experimental ecology of education. *Educational Researcher*, 5(9), 5-15. <https://doi.org/10.3102%2F0013189X005009005>
- Carr, V., Douglas-Brown, R., Schlembach, S., & Kochanowski, L. (2017). Nature by design: Playscape affordances support the use of executive function in preschoolers. *Youth and Environments*, 27(2), 25-46.
- Dell, L. (2018). *Nature preschool through the eyes of children*. (Yüksek lisans tezi). Cincinnati Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, ABD.
- Downey, D. B. (1995). When bigger is not better: Family size, parental resources, and children's educational performance. *American sociological review*, 60(5), 746-761. <https://doi.org/10.2307/2096320>
- Ferguson, K. T., Cassells, R. C., MacAllister, J. W., & Evans, G. W. (2013). The physical environment and child development: an international review. *International Journal of Psychology*, 48(4), 437-468. <https://doi.org/10.1080/00207594.2013.804190>
- Fuentes-Leonarte, V., Ballester, F., & Tenías, J. M. (2009). Sources of indoor air pollution and respiratory health in preschool children. *Journal of environmental and public health*, 2009, 1-19 <https://doi.org/10.1155/2009/727516>
- Gottfried, A. E., Gottfried, A. W., & Bathurst, K. (1988). Maternal employment, family environment, and children's development. In Gottfried A. E., Gottfried A.W. (Eds.), *Maternal employment and children's development* (pp. 11-58). Springer.
- GSA. (2003). *Child care center design guide*. Public buildings service office of child care. Office Of Child Care. <http://www.gsa.gov/graphics/pbs/designguidesmall.pdf>
- Hartshorne, T. S., & Schmittl, M. C. (2016). Social-emotional development in children and youth who are deafblind. *American annals of the deaf*, 161(4), 444-453.

- Johannessen, K., Bjørnstad, E., Ofrim-Nilsen, A. K., Ylvisåker, E., Nornes-Nymark, M., Engsæter, M., Pedersen, L., & Aadland, E. (2020). Associations for preschool environmental quality with outdoor time and moderate-to-vigorous physical activity in Norwegian preschools. *Journal for Research in Arts and Sports Education*, 4(2), 7–25.
- Kaplan, C. (2014). Okul binalarının fiziksel yeterliğinin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi (Yüksek Lisans Tezi). Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Hatay.
- Kılıç, Z., Ünsal, F. Ö., & Yorulmaz, A. (2020). Okul öncesi eğitime devam eden 5 yaş çocuklarının uygulanan etkinliklere ilişkin görüşlerinin belirlenmesi. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(2), 1085-1100.
- Kiewra, C. & Veselack, E. (2016). Playing with nature: Supporting preschoolers' creativity in natural outdoor classrooms. *The International Journal of Early Childhood Environmental Education*. 4(1), 70-86.
- Kubanç, Y. (2014). Okul öncesi eğitim kurumlarının fiziki durumunun incelenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(31), 675-689.
- Kurşunlu, E. (2018). Türkiye'deki okul öncesi eğitim kurumlarının fiziksel özelliklerinin incelenmesi. (Doktora Tezi). Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- Khan, P. H., & Weiss, T. (2017). The importance of children interacting with big nature. *Children, Youth and Environments*, 27(2), 7-24.
- Kwan, C., Sylva, K., & Reeves, B. (1998). Day care quality and child development in Singapore. *Early Child Development and Care*, 144, 69–77. <https://doi.org/10.1080/0300443981440108>
- Larrea, I., Muela, A., Miranda, N., & Barandiaran, A. (2019). Children's social play and affordance availability in preschool outdoor environments. *European Early Childhood Education Research Journal*, 27(2), 185-194. <https://doi.org/10.1080/1350293X.2019.1579546>
- Maitland, C., Stratton, G., Foster, S., Braham, R., & Rosenberg, M. (2013). A place for play? The influence of the home physical environment on children's physical activity and sedentary behaviour. *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity*, 10(1), 1-21. <https://doi.org/10.1186/1479-5868-10-99>
- Orçan Kaçan, M., Halmatov, M., & Kartaltepe, O. (2017). Okul öncesi eğitim kurumları bahçelerinin incelenmesi. *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi*, 1(1), 60-70.
- Özkan, U. B. (2019). *Eğitim bilimleri araştırmaları için doküman inceleme yöntemi*. Pegem Akademi.
- Podulka Coe, D. (2020). Means of Optimizing Physical Activity in the Preschool Environment. *American Journal of Lifestyle Medicine*, 14(1), 16-23.
- Rentzou, K. (2019). Twenty-first-century skills and learning capacities and the physical environment of Cypriot preschool settings. *Early Child Development and Care*, 191(2), 242-254. <https://doi.org/10.1080/03004430.2019.1614569>
- Sando, O. J. (2019). The physical indoor environment in ECEC settings: Children's well-being and physical activity. *European Early Childhood Education Research Journal*, 27(4), 506-519.

- Spencer, C. J., Spencer, C., & Blades, M. (Eds.). (2006). *Children and their environments: Learning, using and designing spaces*. Cambridge University Press.
- Storli, R., & Hansen Sandseter, E. B. (2019). Children's play, well-being and involvement: how children play indoors and outdoors in Norwegian early childhood education and care institutions. *International Journal of Play, 8*(1), 65-78.
- Suat, K. O. L. (2011). *Erken çocuklukta bilişsel gelişim ve dil gelişimi*. Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 21(21), 1-21.
- Terron-Perez, M., Molina-Garcia, J., Martinez-Bello, V., & Queralt, A. (2021). Relationship Between the Physical Environment and Physical Activity Levels in Preschool Children: A Systematic Review. *Current Environmental Health Reports, 8*, 177–195. <https://doi.org/10.1007/s40572-021-00318-4>
- Yıldırım, A. Ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin
- Yılmaz, S., & Olgan, R. (2017). Okul öncesi dönem çocuklarının doğaya yakınlık (biyofili) seviyelerinin araştırılması. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 13*(3), 1106-1129.

İletişim

Dr. Öğretim Üyesi Özlem Melek ERBİL KAYA
omkaya@anadolu.edu.tr

Uzman Nilay KAPTAN
nilaykaptan@anadolu.edu.tr

Uzman Seda SARIOĞLAN
ssarioglan46@gmail.com

Uzman Büşra SOMUNCU ÇOKSAĞIR
busrasomuncu@gmail.com